

bolognaproces

“MOOC’s verruimen de mogelijkheden van Bologna. Ga ze erkennen.”

interview met **Robert Schuwer**
Open Universiteit

De Europese Commissie geeft volop steun aan de ontwikkeling van MOOC’s. Robert Schuwer, universitair hoofddocent van de Open Universiteit (OU) verwacht dat deze ‘massive open online courses’ het Bologna-proces kunnen versnellen.

In 2011 bood Sebastian Thrun van Stanford University online een gratis cursus aan over artificiële intelligentie waarvoor iedereen zich kon inschrijven. Maar liefst 160.000 mensen deden dat. Het fenomeen MOOC was geboren. Sindsdien is het aantal instellingen dat online open leermaterialen aanbiedt drastisch gegroeid. Ook de Europese Commissie heeft zich op MOOC’s gestort. ECO en EMMA zijn voorbeelden van recente projecten. Het eerste wil leraren opleiden in het gebruiken en ontwikkelen van traditionele en mobiele MOOC’s. Het project EMMA ontwikkelt een systeem dat de open, online cursussen van verschillende Europese universiteiten integreert. Bij beide projecten is het Welten Instituut betrokken, het onderzoekscentrum voor leren, doceren en technologie van de Open Universiteit. “Dat is ook niet zo vreemd”, zegt Robert Schuwer, universitair hoofddocent van de Open Universiteit. “Het aanbieden van open en online onderwijs is het werk van de Open Universiteit. Wij doen niet anders.”

Europese MOOC’s

“Er zijn nóg meer Europese initiatieven”, weet Schuwer, en hij noemt *Opening up Education*, een actieplan van de Europese Commissie dat de digitale infrastructuur op scholen en universiteiten moet verbeteren. Maar liefst 60% van de 9-jarigen in de EU gaat naar scholen zonder digitale infrastructuur, terwijl becij-

ferd is dat in 2020 voor 90% van de banen digitale vaardigheden noodzakelijk zijn. In april 2013 is ook het platform *OpenUpEd* gelanceerd (openuped.eu), een portaal waar onderwijsinstellingen MOOC’s kunnen aanbieden. Cursussen die op dit portaal zijn vermeld, voldoen aan een kwaliteitslabel, zegt Schuwer. De Europese Commissie steunt ook dit initiatief. Schuwer vindt de namen wel verwarrend. Waar *Opening up Education* een actieplan/programma is, is openuped.eu een platform.

Bolognaproces

Schuwer vertelt dat Europa eigen alternatieven wil ontwikkelen voor de Amerikaanse MOOC’s. Dat is hard nodig want Europa heeft tot dusver weinig antwoord gegeven op de Amerikaanse hegemonie. Het Europese project HOME moet dit gaan veranderen. HOME staat voor *Higher education Online: MOOC’s the European Way*. “De deelnemende instellingen willen dat in de Europese MOOC’s typisch Europese waarden als openheid, gelijkheid, kwaliteit en diversiteit tot uitdrukking komen. Ook moeten de MOOC’s multiculturele aspecten van de Europese samenleving weerspiegelen, zoals taal en cultuur. Verder wordt nagedacht over hoe leermaterialen die onder een open licentie zijn verstrekt, bewerkt en hergebruikt kunnen worden door individuen en instellingen.”

Het Bolognaproces, dat in 2000 startte, moest het studenten makke-

lijker maken om elders in Europa te studeren. Schuwer: “Het ECTS-systeem werkt goed. Ik hoop – en verwacht – dat deze ontwikkeling handen en voeten geeft aan MOOC’s. Stel dat iemand een MOOC in Genève volgt, telt die dan in Nederland? De universiteit bepaalt of dat kan. Maar het ECTS bestaat al. Dat biedt een goede basis om te kunnen beoordelen of de MOOC erkend kan worden”, pleit Schuwer. “MOOC’s verruimen de mogelijkheden van Bologna. Om een vak in Oxford te volgen, hoeft de student straks niet meer naar die universiteit toe. Ik hoop dat het hoger onderwijs meer gaat nadenken over hoe dit kan worden geregeld.”

Kinderschoenen

De Europese initiatieven zullen zeker bijdragen aan de ontwikkeling van de ideale, al of niet Europese, vorm voor een MOOC. Volgens Schuwer moet in elk geval de vakinhoud centraal staan. “Een MOOC moet een volledige cursuservaring bieden. Tussentijds toetsen, feedback geven, examens doen en het ontvangen van een certificaat zijn de elementen van een MOOC.” Moet er ook niet iets worden gedaan aan het zeer hoge uitvalpercentage, een veel gehoorde kritiek? Schuwer vindt die kritiek niet van toepassing op MOOC’s. “Als 5.000 mensen zich inschrijven, haalt 4% een certificaat. Maar een uitvalpercentage zegt meer iets over onderwijs in een

reguliere setting; betalende studenten verwachten meer. Mensen schrijven zich veel makkelijker en sneller in voor een MOOC. De drempel is heel laag en er is geen consequentie als je stopt.” Een ander punt van kritiek geldt voor het didactische model. Wat is de meerwaarde van het kijken naar een video waarop iemand iets vertelt? Het is niet veel anders dan een hoorcollege! Schuwer deelt die kritiek deels. “Een *talking head* is inderdaad weinig inspirerend, maar het maakt het onderwijs niet slecht. Je kunt je voorstellen dat studenten thuis online een hoorcollege volgen, en daarna naar de universiteit gaan om de leerstof te bespreken. De juiste vorm is nog niet gevonden. MOOC’s zijn nog volop in beweging.”

Doorbraak

Ten slotte is er nog de discussie over open en gesloten leermaterialen. Schuwer verwacht dat MOOC’s niet per definitie gratis zullen zijn, wel dat er een mix ontstaat van open en gesloten leermaterialen. “Er is nu een doorbraak in het denken over open onderwijs; het staat op de agenda van beleidsmakers. Gebruik van open leermaterialen, die door de gebruikers mogen worden aangepast aan de eigen situatie, zal zeker groeien maar zal nooit de gesloten leermaterialen vervangen. Niet alles is mogelijk, er is vaak geen verdienmodel. Iemand moet ervoor betalen.” ♦

“MOOC’s verruimen de mogelijkheden van Bologna. Om een vak in Oxford te volgen, hoeft de student straks niet meer naar die universiteit toe.”